

N:o 20.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 Mars 1876, kl. 2 e. m.

*Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6,
med anledning af väckt förslag om revision af gällande
föreskrifter rörande eder och deras användande.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Utskottet hänvisad motion, N:o 163, har Herr *C. E. Casparsson* på anförda skäl föreslagit, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla:

“att en allmän revision af nu gällande föreskrifter i afseende på eder, åsyftande en inskränkning i deras användande, måtte ega rum“;

“att, der edsförpligtelse fortfarande skall afgifvas, orden: “svär vid Gud och Hans heliga Evangelium“ måtte utbytas emot orden: svär vid Gud och Hans heliga ord; samt att de sista bekräftelseorden i nu gällande edsformulär, der de ej anses kunna alldeles uteslutas, måtte utbytas mot andra med vår tiils kristliga åskådningssätt mera öfverensstämmande“; samt slutligen

“att, i sammanhang med denna revision i afseende på edgångar och deras användande, Kongl. Maj:t behagade låta utfärda föreskrift om ett bättre och värdigare iakttagande af den yttre formen vid edens afläggande, än som för närvarande mångenstädes eger rum“.

Hvad först beträffar den af motionären föreslagna revisionen af gällande föreskrifter i afseende på eder och deras användande, så synes önskvärheten och behöfligheten af en dylik åtgärd tillräckligt vitsordad ej blott genom de uttalanden i frågan Rikets Ständer åren 1854 och 1863 afgifvit, utan ock genom det i denna del sammanstämmande beslut, hvaruti Riksdagens båda Kamrar vid 1875 års riksdag stannat. Utskottet är förvissadt, att en revision i detta hän-

seende skall ådagalägga, att i många nu förekommande fall användandet af edgång är obehöfligt; men då hvarje *obehöflig* edgång är ett *missbruk* af eden, som blott försvagar dess helgd och dymedelst motarbetar dess ändamål, bör samhället låta sig angeläget vara att icke bibehålla någon enda ed, som det utan fara kan undvara.

Hvad åter beträffar edsformulären, eller de nuvarande begynnelse- och slutorden, så delar Utskottet fullkomligt motionärens åsigt angående vigten och betydelsen af deras utbytande emot andra mera lämpliga. De vid förra riksdagen af Andra Kammaren för dess del godkända begynnelseorden: "svär iaför Gud", synas Utskottet visserligen vara fullt lämpliga, och bättre än de nu brukliga angifva människans underdånighetsförhållande till Gud. Men då vid frågans behandling inom Medkammaren den åsigten uttalats, att sjelfva Guds-begreppet borde i edsformuläret närmare bestämmas, så synes, med härå fästadt afseende, det af motionären nu föreslagna uttryckssättet: "svär vid Gud och Hans heliga ord", vara både tillräckligt bestämmande och dessutom ur formelt-kristlig synpunkt riktigare än det för närvarande brukliga uttryckssättet. Edens affordrande tillhör nemligen icke evangelii utan lagens område, och edens afläggande "*vid evangelium*" förefaller därför mången såsom stridande mot evangelii innersta begrepp och väsende.

Denna uppfattning får genom sjelfva slutorden: "*så sant mig Gud hjälpe till lif och själ*", ett ytterligare stöd. Dessa bekräftelseord innebära tydligen en försvärjelse, hvars okristliga innehåll först genom sammanställningen med frälsningens evangelium erhåller sin fullständiga belysning. Genom ordalag, sådana som de här ifrågavarande, liksom i allmänhet genom edens alltför öfverflödiga användande, kommer man derhän, att den slutligen betraktas som en på verkligt innehåll blottad ceremoni, hvilken, just därför att den säger för mycket, är intetsägende. Det torde därför vara tid, att en grundlig revision företages af såväl föreskrifterna om edgång som af sjelfva edsformulären; liksom det ej synes vara för mycket begärtdt, att den högsta förpligtelse samhället kan affordra den enskilde, på samma gång den lemnar hans samvete oförkränkt, afgifves under en form, som motsvarar dess djupa betydelse.

I öfverensstämmelse med den afgifna motionen, hemställer därför Utskottet, det Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla:

att en allmän revision af nu gällande föreskrifter i afseende på eder, åsyftande en inskränkning i deras användande, måtte ega rum;

att, der edsförpligtelse fortfarande skall afgifvas, orden: "svär vid Gud och Hans heliga Evangelium" måtte utbytas emot orden: svär vid Gud och Hans heliga ord; samt att de

sista bekräftelseorden i nu gällande edsformulär, der de ej anses kunna alldeles uteslutas, måtte utbytas mot andra med vår tids kristliga åskådningssätt mera öfverensstämmande; samt slutligen att, i sammanhang med denna revision i afseende på edgångar och deras användande, Kongl. Maj:t behagade låta utfärda föreskrift om ett bättre och värdigare iakttagande af den yttre formen vid edens afläggande, än som för närvarande mångenstädes eger rum.

Stockholm den 6 Mars 1876.

På Utskottets vägnar:

Ivar Månsson.

N:o 21.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 Mars 1876, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7, i anledning af Herr C. F. Tolls motion, N:o 99, angående skjutsandes skyldighet att afvakta resandes ankomst.

Uti en inom Andra Kammarerna väckt, till Utskottet remitterad motion, N:o 99, har Herr *C. F. Toll* anført, att, ehuru ett ordnande af skjutsväsendet i sin helhet ej torde vara allt för aflägsen, bestämmelser ännu kvarstode så olämpliga, att förändring af dem redan derförinnan borde vidtagas, och i sådant afseende framhållit ett stadgande i Kongl. cirkuläret af den 1 Februari 1814,